

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง ขอรื้อข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์
พ.ศ. ๒๕๒๘

กระทรวงสาธารณสุขได้มีหนังสือที่ สก.พ.๐๑/๐๔/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยกระทรวงสาธารณสุขได้รับแจ้งจากสภาการพยาบาลว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. ๒๕๒๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ในประเด็นและมาตราต่าง ๆ ดังนี้

มาตรา ๑๔ บัญญัติว่า “ให้มีคณะกรรมการสภาการพยาบาล ประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงสาธารณสุขห้าคน ผู้แทนกระทรวงกลาโหมสามคน ผู้แทนกระทรวงมหาดไทยหนึ่งคน ผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัยสี่คน ผู้แทนกรุงเทพมหานครหนึ่งคน ผู้แทนสภาอากาศไทยหนึ่งคน นายกสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และสมาชิกสามัญสภาการพยาบาลอีกสิบหกคนซึ่งได้รับเลือกตั้งโดยสมาชิกสามัญของสภาการพยาบาลเป็นกรรมการ และให้เลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ”

มาตรา ๑๕ บัญญัติว่า “คณะกรรมการอาจแต่งตั้งสมาชิกกิตติมศักดิ์หรือสมาชิกสามัญเป็นกรรมการที่ปรึกษาได้ ทั้งนี้ จำนวนกรรมการที่ปรึกษาต้องไม่เกินหนึ่งในสี่ของคณะกรรมการ

ให้กรรมการที่ปรึกษาดำรงตำแหน่งตามวาระของคณะกรรมการที่แต่งตั้ง”

มาตรา ๑๖ บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการเลือกกรรมการเพื่อดำรงตำแหน่งนายกสภาการพยาบาล อุปนายกสภาการพยาบาลคนที่หนึ่ง และอุปนายกสภาการพยาบาลคนที่สอง ตำแหน่งละหนึ่งคน

ให้นายกสภาการพยาบาลเลือกสมาชิกสามัญผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๘ เพื่อดำรงตำแหน่งเลขาธิการหนึ่งคน และเลือกกรรมการเพื่อดำรงตำแหน่งรองเลขาธิการ ประธานสัมพันธ์และเหรียญิกตำแหน่งละหนึ่งคน ทั้งนี้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ให้กรรมการผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองดำรงตำแหน่งตามวาระของกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งหรือเลือกตั้ง ...”

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๑/๑๗๗๔ ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๑๙ บัญญัติว่า “ให้กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งและรับเลือกตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งหรือรับเลือกตั้งใหม่ได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองคราวติดต่อกันไม่ได้”

กระทรวงสาธารณสุขจึงขอหารือ ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง บุคคลที่เป็นกรรมการสภาการพยาบาลโดยได้รับการแต่งตั้งจากผู้แทนหน่วยงานและหรือได้รับเลือกตั้งจากสมาชิกฯ ตามมาตรา ๑๔ และดำรงตำแหน่งตามวาระครบสองคราวติดกันตามมาตรา ๑๙ แล้ว แต่ได้รับการแต่งตั้งเป็นนายกสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ อีก บุคคลนั้นจะเป็นกรรมการในฐานะนายกสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ ตามมาตรา ๑๔ ซึ่งเกินสองวาระติดต่อกันได้หรือไม่

ประเด็นที่สอง วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการที่ปรึกษาตามมาตรา ๑๕ วรรคสองที่บัญญัติว่า “ให้กรรมการที่ปรึกษาดำรงตำแหน่งตามวาระของคณะกรรมการที่แต่งตั้ง” หมายความว่า จะดำรงตำแหน่งตามวาระของกรรมการแต่งตั้ง (ไม่รวมกรรมการเลือกตั้ง) หรือจะดำรงตำแหน่งตามวาระของกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้แทนหน่วยงานหรือรับเลือกตั้งเช่นเดียวกับมาตรา ๑๖ วรรคสามที่บัญญัติว่า “ให้กรรมการผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองดำรงตำแหน่งตามวาระของกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งหรือเลือกตั้ง ...” เนื่องจากกรรมการที่มาจากผู้แทนหน่วยงานและกรรมการที่มาจากการเลือกตั้งจะหมดวาระของการดำรงตำแหน่งไม่ใช้วันเดียวกัน

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๐) ได้พิจารณาข้อหารือของกระทรวงสาธารณสุข โดยได้ฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวง) และสภาการพยาบาล แล้ว เห็นว่า มีประเด็นปัญหาข้อกฎหมายที่ต้องพิจารณา ๒ ประเด็น ดังนี้

๑. การกำหนดวาระของกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งและรับเลือกตั้งและการห้ามกรรมการดังกล่าวดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. ๒๕๒๘ นั้น จะมีผลใช้บังคับกับนายกสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่งด้วยหรือไม่

๒. วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการที่ปรึกษาตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. ๒๕๒๘ ที่กำหนดให้กรรมการที่ปรึกษา

ดำรงตำแหน่งตามวาระของคณะกรรมการที่แต่งตั้ง นั้น กรรมการที่ปรึกษาดังกล่าวจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระเมื่อใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๐) ได้พิจารณาประเด็นปัญหาดังกล่าวแล้วมีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า เดิมมาตรา ๑๔^๑ แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. ๒๕๒๘ บัญญัติให้ปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้เสนอให้รัฐมนตรีแต่งตั้งผู้แทนที่มาจากหน่วยงานต่างๆ เป็นกรรมการในคณะกรรมการสภาการพยาบาล ต่อมาได้มีการแก้ไขบทบัญญัติมาตรา ๑๔^๒ ดังกล่าว โดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดให้ปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้เสนอให้รัฐมนตรีแต่งตั้งผู้แทนที่มาจากหน่วยงานต่างๆ และได้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการสภาการพยาบาล ดังนี้ (๑) กรรมการที่มาจากผู้แทนหน่วยงานต่างๆ จำนวน ๑๕ คน (๒) นายกสมาคมการพยาบาลแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง (๓) กรรมการที่มาจากการเลือกตั้งโดยสมาชิกสามัญของสภาการพยาบาลจำนวน ๑๖ คน และ (๔) เลขาธิการสภาการพยาบาลเป็นกรรมการและเลขานุการ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าองค์ประกอบของคณะกรรมการสภาการพยาบาลตามกฎหมายปัจจุบันไม่มีกรรมการที่มาจากการแต่งตั้ง ดังนั้น การที่บทบัญญัติมาตรา ๑๔^๓ แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. ๒๕๒๘ กำหนดให้กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งและรับเลือกตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งหรือรับเลือกตั้งใหม่ได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองคราวติดต่อกันไม่ได้ นั้น จึงไม่มีผลใช้บังคับกับนายกสมาคมการพยาบาลแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

^๑ มาตรา ๑๔ ให้มีคณะกรรมการสภาการพยาบาล ประกอบด้วยปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นนายกสภาการพยาบาล ผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัยสามคน ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุขสามคน ผู้แทนกระทรวงกลาโหมสามคน ผู้แทนกระทรวงมหาดไทยหนึ่งคน และผู้แทนสภาอากาศไทยหนึ่งคน ซึ่งปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้เสนอให้รัฐมนตรีแต่งตั้ง และสมาชิกสามัญของสภาการพยาบาลอีกสิบสองคนซึ่งได้รับเลือกตั้งโดยสมาชิกสามัญของสภาการพยาบาลเป็นกรรมการและให้เลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ

^๒ มาตรา ๑๔ ให้มีคณะกรรมการสภาการพยาบาล ประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงสาธารณสุขห้าคน ผู้แทนกระทรวงกลาโหมสามคน ผู้แทนกระทรวงมหาดไทยหนึ่งคน ผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัยสี่คน ผู้แทนกรุงเทพมหานครหนึ่งคน ผู้แทนสภาอากาศไทยหนึ่งคน นายกสมาคมการพยาบาลแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และสมาชิกสามัญสภาการพยาบาลอีกสิบหกคนซึ่งได้รับเลือกตั้งโดยสมาชิกสามัญของสภาการพยาบาล เป็นกรรมการ และให้เลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ

^๓ มาตรา ๑๔ ให้กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งและรับเลือกตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งหรือรับเลือกตั้งใหม่ได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองคราวติดต่อกันไม่ได้

ประเด็นที่สอง เห็นว่า มาตรา ๑๕^๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. ๒๕๒๘ บัญญัติให้กรรมการที่ปรึกษาดำรงตำแหน่งตามวาระของคณะกรรมการที่แต่งตั้ง นั้น หมายความว่ากรรมการที่ปรึกษามีวาระการดำรงตำแหน่งตามวาระของคณะกรรมการสภาการพยาบาลชุดที่มีการแต่งตั้งกรรมการที่ปรึกษานั้น ซึ่งในกรณีตามที่หารือมานี้ เมื่อกรรมการที่มาจากการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งไปตามวาระ กรรมการอื่นที่เหลืออยู่ย่อมไม่ครบองค์ประกอบของการเป็นคณะกรรมการสภาการพยาบาลจนกว่าจะมีกรรมการที่มาจากการเลือกตั้งโดยสมาชิกสามัญของสภาการพยาบาลจึงจะครบองค์ประกอบและเป็นคณะกรรมการสภาการพยาบาลชุดใหม่ ดังนั้น กรรมการที่ปรึกษาที่แต่งตั้งโดยคณะกรรมการสภาการพยาบาลชุดเดิมจึงต้องพ้นจากตำแหน่งไปด้วย

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จਾਲะ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤศจิกายน ๒๕๕๐

^๔ มาตรา ๑๕ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งสมาชิกกิตติมศักดิ์หรือสมาชิกสามัญเป็นกรรมการที่ปรึกษาได้ ทั้งนี้ จำนวนกรรมการที่ปรึกษาต้องไม่เกินหนึ่งในสี่ของคณะกรรมการ

ให้กรรมการที่ปรึกษาดำรงตำแหน่งตามวาระของคณะกรรมการที่แต่งตั้ง